

СТАНОВИЩЕ

върху материали за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ по Професионално направление 3.9. Туризъм, Научна специалност „Икономика и управление“, обявен от Лесотехнически университет в ДВ. бр. 37 от 07.05.2019 г., код на процедурата АВМ – Р – 0419 – 04.

Кандидат за участие в конкурса: доц. д-р Красимира Светославова Станева
Изготвил становището: проф. д.и. Борислав Димитров Борисов, научно направление 3.7. Администрация и управление и 3.8. „Икономика“

1. Кратки биографични данни за кандидата

Красимира Светославова Станева е доцент в Лесотехнически университет София от 2014 г., където е и ръководител на Центъра за продължаващо обучение и на Центъра за управление на качеството. До 2014 г. е заемала академичната длъжност „доцент“ по геопатология и геомедицина в СУ „Св. Климент Охридски“, а през периода 2003 – 2008 г. е била доцент в Аграрен университет Пловдив. В ЛТУ е работила и като главен асистент през периода 1997 – 2003 г., а преди това е била научен сътрудник II степен в Института по ботаника на БАН. От 1993 г. е кандидат на геологическите науки (доктор).

2. Съответствие на подадените документи и материали на кандидата с изискуемите, съгласно Правилника за РАС в ЛТУ;

Подадените документи и материали на кандидата отговарят на изискванията на ЗРАС, ППЗРАС и РАС на ЛТУ. В Справката за самооценка за съответствие на научната продукция с минималните национални изисквания по чл. 26 от ЗРАСРБ и чл. 2а, ал.1 от ПРАС в ЛТУ са посочени някои трудове с голяма степен на повтояемо съдържание или такива, за които не е посочен ISSN или ISBN на издателя, и които не фигурират в Регистъра на НАЦИД. Приемат се за рецензиране научни трудове, които макар и да не са регистрирани в НАЦИД от кандидата, имат коректно посочени данни за това къде е индексирана/реферирана публикацията. В този смисъл, от описаните в справката публикации смятам за уместно да отпаднат монографията под номер В3.2. - поради 90% съответствие с монографията под № А.1.; статиите под номера Г.7.6., Г.7.8., Г.7.14., Г.7.17., Г.7.18., Г.7.29., Г.7.36. и Г.7.42. - поради липса на посочен ISSN или ISBN на изданията на публикациите, които не са подадени и в Регистъра на НАЦИД. Поради непосочен ISSN или ISBN на изданието и повторение с Г7.9. отпада и публикацията под № Г.7.12.

След корекцията, съответно се коригират и броят на приписаните точки по показател „Г“, които от 576.2 се коригират на 421.3 и съответно общият брой на точките по всички показатели от 1921.2 се коригират на 1776.3.

3. Оценка на учебно-преподавателската дейност на кандидата

Красимира Станева е доцент в Лесотехнически университет от 04.03.2014 г., където чете лекции и води упражнения по дисциплините Рекреационни туристически ресурси, Туристически дестинации, Устойчиво развитие на туризма, Социална политика, Мениджмънт на здравен, балнео и СПА туризъм, Екологични стандарти в алтернативния туризъм, като общият брой на часовата й заетост през последните пет години варира между 463 и 628 учебни часа.

Доц. д-р Красимира Станева е взела участие в разработването на общо 18 учебни програми на дисциплини, преподавани в ЛТУ.

Лекциите и упражненията, на които доц. Станева е титуляр, са обезпечени с учебни материали, между които 10 авторски учебника и два електронни ресурса.

4. Оценка на научната, научно-приложната и публикационната дейност на кандидата

4.1. Участие в научни, научно-приложни и образователни проекти

Доц. Станева е участвала в реализирането на 8 научни и образователни проекта, финансирани от Research and Technology Innovation Fund, Програмата за трансгранично сътрудничество по ИПП България – Сърбия и Програма „Еразъм+“. Проектите са свързани с изследване на проучвания на туристическите условия у нас и на Балканите, както и с преподавателска мобилност.

4.2. Характеристика на публикуваните научни резултати

В своите научни трудове доц. Станева изследва възможностите за развитие на различни видове туризъм у нас – балнео, СПА, прави оценка на природните фактори, благоприятстващи развитието на туристическия сектор, обосновава ролята на геомедицината и геотерапията в системата на здравния туризъм, предлага специализирани рехабилитационни терапии, насочени към деца с интелектуална недостатъчност /ДИН/ и лица с увреждания, разглежда териториалните аспекти за управление на здравния туризъм, обосновава необходимостта от сертифициране на здравнотуристическите услуги и предлага специализирани туристически дестинации за различни форми на туризъм.

Основните резултати от публикациите на доц. Станева са свързани с изготвени анализи и оценки на природните ресурси за развитието на туризма у нас, обосноваване ролята на здравния туризъм и изследване на възможностите за неговото развитие, разработване на модели за управление на иновативни туристически продукти, разработване на специализирани туристически дестинации.

4.3. Отражение на научната дейност на кандидата в литературата (цитируемост)

Доц. д-р Красимира Станева е цитирана в 61 научни труда, в т.ч. от 16 чужди автори, както и в 34 издания на чужд език, където е цитирана от български и чужди автори.

4.4. Приноси в трудовете на кандидата (научни, научно-приложни, приложни)

Приносните моменти в публикациите на доц. д-р Красимира Станева имат преди всичко научно-приложен характер. Те не са свързани толкова с развитието на научни теории и концепции, колкото с практически изследвания. Това не само е напълно приемливо, но и изключително необходимо за нашето съвремие.

Приемам по-голямата част от претенциите на кандидата за постигнати научни постижения. Значими от научно-практическа гледна точка са приносите, свързани с:

- Оценени са природните ресурси, необходими за развитие на здравния, балнеологичния и СПА туризъм в страната;
- Проучени и оценени са палеонтологическите ресурси за туризъм в страната;
- Проучени е ролята на геомедицината и геотерапията в системата на здравния туризъм;
- Проучени са рехабилитационни терапии, приложими в здравнотуристическото предлагане на деца с интелектуална недостатъчност и лица с увреждания;
- Оценени са териториалните аспекти за управление на здравния туризъм за Трансграничен район България-Сърбия, община Троян и страната като цяло;
- Разработени са концептуални модели за развитие и управление на иновативните

туристически продукти в страната:

Предлагам прецифициране на записания научен принос «Разработени са алгоритмите за моделиране на специализирани туристически дестинации, подходящи за вграждане в комплексен здравно- туристически продукт», тъй като смятам, че не е разработен общоприложим алгоритъм за моделиране на дестинации, а са предложени конкретни дестинации. В този смисъл приносът може да се редактира по следния начин:

- Предложени са специализирани туристически дестинации, подходящи за вграждане в комплексен здравно- туристически продукт.

Не разглеждам като научни или научно-приложни приноси разработването на научно-методически пособия и на иновативни подходи в обучението по туризъм, тъй като обезпечаването на учебния процес с необходимите учебни материали е задължение на всеки преподавател.

5. Съдържателна характеристика на научните и научно-приложните трудове на кандидата

5.1. Оценка на основния монографичен труд

Като основен монографичен труд приемам Управление на горския рекреационен туризъм в Община Троян. Авангард Прима СД, 134 с., ISBN 978-619-160-840-9. В него се прави оценка на биоклиматичните ресурси в района на местността „Беклемето“, оценят предпоставките за развитие и управление на рекреационен туризъм в района на Община Троян и се разглеждат възможностите за балансирано развитие на структуроопределящите компоненти на туризма. Трудот в обем от 131 страници е структуриран в 7 раздела, с въведение, заключение и списък на използваната литература, който наброява 25 литературни, 17 интернет източника и 4 нормативни документа. Монографията има нужното за този тип трудове научно-познавателен характер с акцент върху практическата полезност.

Второто издание на монографията се отличава от първото по включването и следните нови точки: Балансирано усвояване на природните ресурси, необходими за развитие на рекреационния (уелнес, СПА и медикал СПА туризъм) в Община Троян, в обем от 1 стр., Медико социално значение на балнеотуризма (медикал СПА) и СПА туризма в Община Троян, в обем от 2 стр., Управление на балнеологичния и СПА туризма в Община Троян – 1 стр., Културно-историческа дестинация с. Орешак-Троянски манастир – 5 стр. и Горска рекреационна дестинация – 2 стр. или общо 11 страници.

Основните ми бележки по монографичния труд са от редакционно-техническо естество. Прави впечатление, че номерацията и наименованията на таблиците и фигурите на едни места е с удебелен текст (bold), а на други – не, на едни места след номера има поставена точка, а на други – не. Под номера 23 и 24 като фигури са представени ксерокопия на документи. Номер 7 се повтаря за две таблици, както и номер 33 за две фигури. На някои от изображенията на екрани на сайтове не е посочен източникът под наименованието на фигурата (фигури 25, 26, 27, 29). Фигурата под номер 31 на практика е таблица. На стр. 93 е цитирано наименованието на таблицата, което не е прието, а трябва да се посочи източникът под нея. Фиг. 33. На стр. 116 „Данни от Wellbeing project 2014-2016 за предпочитанията на туристите от Балканския регион“ не представя никакви данни. Другата фигура 33, на страница 120 е наименована „Органограма на рекреационния туризъм“, но на практика не е органограма. На стр. 90 има таблица под номер 19, който не е пореден, а и толкова таблици не съдържа цялата монография.

Избраният стил на цитиране ISO 690 Numerical Reference не е най-подходящ за

подобен род научни публикации и се използва повече в математически трудове, тъй като не дава възможност за ясно и точно локализиране на цитирания текст. Посоченият източник в цитирането на стр. 24 под (1) не е точен.

Тези слабости може да се дължат на стиловия редактор или на издателя, поради което не ги приемам за съществени. Отбелязвам ги само защото академичната длъжност „професор“ предполага много последователи да се вглеждат прецизно и да се учат от публикациите ѝ, в т.ч. и от стилового им оформяне.

Единствената ми бележка по същество касае т.нар. „професионалният SWOT анализ, изготвен от експерти в община Троян“, както и този, представен от автора. И в двата анализа е допусната много често срещана, вкл. и в национални документи грешка, при която външни благоприятни възможности са представени като силни страни на обекта на изследване. Трябва да се подчертае, че благоприятното географско местоположение, наличието на природни ресурси, биологичното разнообразие и др.п. са независещи от волята и управленските възможности на обекта фактори, които могат да благоприятстват развитието му в дадени области, ако бъдат добре използвани. Т. напр., „възможности за целогодишен туризъм“ дори с формулировката си показва, че е възможност, а не силна страна. От друга страна, всички представени възможности на практика са цели, които могат да бъдат поставени за развитието на обекта в бъдеще. Кой са обаче онези външни фактори, които благоприятстват тяхното постигане, остава неизвестно. И накрая, един SWOT анализ не се свежда само до изброяване на благоприятни възможности, потенциални заплахи, силни и слаби страни. Неговият смисъл е в това, на базата на комбиниране на външните и вътрешните фактори да се определят най-подходящи стратегии за развитие, а това в изследването липсва.

5.2. Оценка на научните статии и доклади

Доц. д-р Красимира Станева участва в конкурса за професор със 70 научни статии и доклади, като 5 от тях са публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация. Статиите и докладите разглеждат актуални въпроси на туризма, като голямата част от тях са резултат на конкретни изследвания за определен вид туризъм, дадена територия или проблем.

В някои от статиите се забелязват известни повторения, които са нормални за творчеството на учен, посветил се на определен клон на науката

5.3. Оценка на учебниците и учебните помагала

За конкурса за професор, доц. Станева е посочила 7 учебника и 2 електронни ресурса. Електронните ресурси нямат ISBN и не следва да се посочват. Останалите учебници са написани на високо научно-преподавателско ниво, дават на студентите необходимите знания по съответните дисциплини, както и възможност за самоподготовка.

6. Оценка на личния принос на кандидата

Разгледаните научни трудове на кандидата – монографии, научни статии и доклади, както и учебници и учебни помагала не и дават основание да смятам, че съдържат в себе си заимстване от чужди автори. В този смисъл оценявам личния принос на кандидата като коректно представен.

7. Критични бележки и препоръки

Препоръките ми към кандидата за заемане на академичната длъжност „професор“ се свеждат до следните:

1. В бъдещите си публикации по определени теми, да представя повече научни достижения, мнения на чужди автори, теории, концепции и модели, както и да се стреми към създаването на собствени такива, с което да засили научния характер на своите трудове;
2. Да обръща повече внимание на стиловата редакция на публикуваните материали.

8. Лични впечатления

Нямам лични впечатления от кандидата и я познавам само по представените документи.

9. Заключение

Кандидатът за академичната длъжност „професор“ отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Р България и Правилника за неговото приложение:

- има придобита научна и образователна степен „доктор“ от 1993 г. и заема академична длъжност „доцент“ от :

-покрива изискванията на ЗРАС и ППЗРАС по определените количествени критерии:

-научно-приложните постижения разкриват актуални проблеми и съвременни насоки на развитие на туризма:

-педагогическата ѝ подготовка и учебната ѝ ангажираност отговарят изцяло на модерните съвременни изисквания за водени на учебния процес.

Имайки предвид гореизложеното, **предлагам доц. д-р Красимира Светославова Станева, да бъде удобрена за заемане на академичната длъжност «професор»** по Професионално направление 3.9. Туризм, Научна специалност „Икономика и управление“.

София, 25.08.2019г.

Рецензент

(проф. д.н. Б. Борисов)